

gazdagságban tárja fel a háromszáz lapra terjedő könyv; rajzok, színes aquarellek, fényképek hatalmas tömege mutatja be a pásztorfaragványok százait, valamennyi érdekes, szemnek tetsző és bizonyos tipikus közösségek mellett mindegyik más és más, mindegyik mutat valami újat, mindegyiken érvényesül a faragó pásztor egyszerű egyénisége. Népművészetünk ez ágát sehol sem lehet ilyen részletesen, ilyen sokféle változásokon együtt látni, mint ebben a könyvben. A képek a reprodukció finomsága szempontjából is elsőrendűek, az eredetieknek minden vonalát pontosan és hiven adják vissza. A szövegben *Malonyay Dezső* élénken, szemléletesen, a szépirodalmi elbeszélés lebilincselő modorában írja le a tájat, a népet, a faragó pásztorok életét, művészkedését s elemezi faragványaik díszítő elemeit. Részletesen szól a könyv a dunántuli nők díszítő művészetének egy speciális ágáról, a tojásfestésről is és számos képes táblán szebbnél-szebb hímes tojásokat mutat be. Illusztrációinak gazdagságával és szépségével, nemkülönben szövegének érdekességével ez a munka a legnagyobb szabású népéleti tanulmányok egyike irodalmunkban. Pompás kiállítása a kiadó, a Franklin-Társulat nyomdájának dicsérete. A kötet díszes bekötésben 24 korona.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Tanítónőképzés Poroszországban. Szinte különösen hangzik, hogy a porosz közoktatásügyi miniszterium csak ez év elején szabályozta véglegesen a tanítónőképzést. A szabályzat lényegesebb pontjait a *Pädagogische Blätter* 5. füzeté nyomán a következőkben ismertethetjük. Az első tanítóvizsgálatra 1901-ben kiadott szabályzathoz alkalmazkodik a tanítónők vizsgálata is. Ezért a tanítónőképzőkre is a tanítónőképzők tantervét kell alkalmazni; eltérés csak annyiban lehetséges, amennyiben a női sajátosság ezt megkívánja. Ennek felelnek meg a következő változások is a tanterven: Tűmunkára heti két órát fordítanak a tanítónőképzőkben és ezt az időt a zenetanítás rövidítéséből szerzik; a mezőgazdasági munkálatok helyett itt háztartástant tanítanak. A tanítónőképzőknek a tanítónőképzőkkel való egyenjogúsítását célozza a rendeletnek az az intézkedése is, hogy ha valamely tanítónő az 1901. évi szabályzatban létesített rektori vizsgálatot leteszi, ez képesíti őt leány-népiskolák, polgári leányiskolák és felsőnépiskolák vezetésére, valamint tanítóképzőben tanítónői, esetleg igazgatói alkalmazásra is. Annak a feltétele, hogy valaki ezen a vizsgálaton résztvehessen, az, hogy vagy az új szabályzatban előírt tanítónői vizsgálatot, vagy az 1901. évi szabályzat sze-

rint polgári iskolai tanítóvizsgálatot megszerezte legyen. Tanítónők akkor bocsáthatók a polgári iskolai vizsgálatra, ha nyilvános iskolai szolgálatban végleges alkalmazást nyertek, vagy ha az illetékes tanfelügyelőség őket erre képeseknek nyilvánította. A tanítónők számára a miniszter nem rendszeresít második tanítói vizsgálatot, végleges alkalmazásra nyilvános szolgálatban az illetékes tanfelügyelőségtől kaphatnak jogosítást. Ezt a jogosítást csak három évvel a képesítő vizsgálat után és két teljes évi nyilvános működés után adják meg.

*

A Collège de France reformja. A francia tudománynak ez a kiváló székhelye nem szenvedett valami gyökeres változást avval az új szabállyal, amelyet 1911. május 24-én írt alá a közoktatásügy elnöke. A reformnak, amelyet 1908-ban Doumergue miniszter kezdeményezett, főcélja az, hogy ez az intézmény mennél tökéletesebben megfelelhessen eredeti feladatának, hogy mennél jobban kiemelkedjék sajátosságával a felsőoktatás egyéb intézményei közül. Sajátossága pedig az, hogy pusztán a kutatásnak, a tudomány előbbrevitelének szentelheti működését, nem kell vizsgálati szabályzathoz alkalmazkodnia, mert nem nézi, hogy hallgatói milyen pályán működnek, maga pedig semmiféle pályára nem készít elő, semmiféle oklevelet nem ad. Ez az új szabályzat vezetőgondolata is és ezért igyekszik lerombolni azokat a korlátokat, amelyek eddig ez intézményben valamiképen útját állhatták a lehető legszabadabb fejlődésnek a tudományos kutatás terén. A régi szabályzat szerint minden tanár egyaránt 40 előadást köteles évenként tartani. Annyi különböző tárgyra ilyen egységes szabályt felállítani illogikus, ezért most a tanárnak szabad kezet adnak abban, hogy munkásságát hogyan akarja berendezni, mennyi időt akar kutatási eredményeinek előadására szánni és megnyit arra, hogy tanítványait bevezesse a tudományos vizsgálódás gyakorlatába. Sőt a tanár fel is mentetheti magát az új szabályzat szerint a tanítás alól, ha tudományos kiküldetésben van elfoglalva. Ezek a kiküldetések ép úgy szolgálgják a fejlődést, mint a tanár egyéb tudományos tevékenysége, nem volna tehát értelme annak, hogy ezt bármiképp is megnehezítsék. Az intézmény sajátosságából következik, hogy csak olyan embereket foglalkoztasson, akik a kitűzött célnak megfelelnek. Ép ezért, ha a testület valamely tagját helyettesíteni kell, a testület dönt a helyettes személyét illetőleg. Másrészt a helyettesítés idejének korlátját szabják, mert annak nincs értelme, hogy működésre képtelen emberek lekötve tartsanak egy-egy tanszéket.

A megüresedő tanszékek betöltésénél is változás történik, hogy